

УДК 338.24:339.923(4-67)(477.75)

*Є. В. Міщук,**д. е. н., доцент, професор кафедри обліку, оподаткування, публічного управління та адміністрування, Криворізький національний університет*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4145-3711>*Н. В. Пасічник,**к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки, організації та управління підприємствами, Криворізький національний університет*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0812-7914>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.8.31

СТРАТЕГІЧНІ МАРКЕТИНГОВІ РІШЕННЯ У СТИМУЛЮВАННІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА УПРАВЛІННІ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІННОВАЦІЙНИХ КОМПАНІЙ

Ie. Mishchuk,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Accounting, Taxation, Public Administration, and Administration, Kryvyi Rih National University

N. Pasichnyk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Organization, and Enterprise Management, Kryvyi Rih National University

STRATEGIC MARKETING DECISIONS IN STIMULATING EUROPEAN INTEGRATION AND MANAGING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE COMPANIES

У статті показано, що стратегічні маркетингові рішення являються значущими інструментами, які сприяють європейській інтеграції України. Сформовано перелік суб'єктів маркетингової стратегії України. Авторами показано, що процес прийняття маркетингових рішень у сфері інновацій, як правило, є більш складним та вимагає детальнішого аналізу й експертизи порівняно з процесом прийняття маркетингових рішень у сфері інвестицій. Ураховано, що інновації передбачають впровадження нових технологій, продуктів або послуг, що може мати значний вплив на економічну ефективність діяльності компаній. Тому актуалізовано необхідність комунікації між різними державними органами та зацікавленими сторонами, задля забезпечення належної координації та підтримки інноваційних проєктів. Проаналізовано позитивний досвід реалізації державних інноваційних проєктів. Показані можливості їх сприяння європейській інтеграції України. Виявлено ряд суттєвих упущень в інноваційно-інвестиційній сфері, зокрема: недостатня скоординованість між окремими державними органами влади у сфері інноваційно-інвестиційного сектору, бюрократичні перепони, неефективний контроль за використанням коштів, неефективне використання існуючих інструментів регулювання інвестиційної діяльності, недостатнє фінансування інновацій, низький рівень інтелектуальної власності та інші проблеми. Для їх вирішення сформульовано ряд пропозицій, серед яких: створення цілісної екосистеми підтримки інновації, відкритий діалог з громадськістю, використання новітніх технологій, підтримка інноваційних проєктів з боку владних структур, відкритість та прозорість у прийнятті рішень, розвиток громадських консультативних органів.

The article demonstrates that strategic marketing decisions are significant tools that contribute to Ukraine's European integration. A list of subjects of Ukraine's marketing strategy has been formulated. The authors illustrate that the process of making marketing decisions in the field of innovation is typically more complex and requires more detailed analysis and expertise compared to the process of making marketing decisions in the investment sphere. It is acknowledged that innovations involve the implementation of new technologies, products, or services, which can have a significant impact on the economic efficiency of companies' activities. Therefore, the necessity of communication between various government bodies and stakeholders is emphasized to ensure proper coordination and support for innovative projects. The article highlights the importance for government management to have an appropriate legislative and regulatory framework that would promote the development of innovative activities in the country and ensure a proper level of protection of intellectual property and security of relevant processes. The positive experience of implementing state innovation projects is analyzed. The possibilities of their contribution to Ukraine's European integration are demonstrated. A number of significant shortcomings in the innovation-investment sphere are identified, including: insufficient coordination among individual government authorities in the innovation-investment sector, bureaucratic obstacles, ineffective control over the use of funds, inefficient use of existing investment regulation tools, insufficient financing of innovations, low level of intellectual property, and other issues. To address them, a series of proposals are formulated, including: creating a comprehensive ecosystem to support innovation, engaging in open dialogue with the public, utilizing modern technologies, supporting innovative projects by governmental structures, openness and transparency in decision-making, and the development of public advisory bodies.

Ключові слова: державні органи влади, інвестиційна діяльність, інноваційні проєкти, прийняття рішень, організація діяльності.

Key words: government authorities, investment activity, innovative projects, decision-making, organizational activity.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Європейська інтеграція України, як відомо, передбачає глибокі зміни в економічних, політичних, соціальних та культурних аспектах життя країни та бізнесу зокрема, котрі можуть бути досягнуті шляхом впровадження інноваційних технологій та підтримки інвестицій. Однією з переваг інновацій є їх здатність створювати нові ринки та сприяти росту компаній. В Україні є багато потенційних галузей для інновацій, таких як інформаційні технології, біотехнології та відновлювана енергетика. Упровадження інноваційних проєктів може стати стимулом для залучення іноземних інвесторів, підвищення конкурентоспроможності та, як наслідок, покращення економічної ефективності компанії [1]. Інвестиції також можуть сприяти європейській інтеграції України. Однак іноземні інвестори можуть бути зацікавлені в інвестуванні в компанії в Україні тільки тоді, коли будуть створені сприятливі умови для бізнесу та матиме місце більша відкритість уряду для них. Тож, актуальність окресленого напрямку для сучасної України є як ніколи високою.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Серед численних публікацій у сфері інвестиційно-інноваційної підтримки маркетингових рішень вважаємо доцільним відмітити роботи науковців Т.В. Писаренко, Т. К. Кваши, Л.В. Рожкової, О.В. Коваленко [1], А.І. Гуторова, О.А. Гуторової [4]. Зауважимо, що визнаючи значущість наукових доробок українських та зарубіжних учених, питання формування маркетингової стратегії і місця в ньому інновацій та інвестицій не знайшли належного висвітлення. Найбільш змістовною у цьому контексті вважаємо роботу вчених Є.В. Ромат і Ю. В.Гаврилечко [3], які розкрили концепцію маркетингу у публічному управлінні. Проте питання інновацій залишилися у цій праці висвітленим фрагментарно. Тому синтез інновацій, інвестицій, маркетингової стратегії і ролі процесу прийняття рішень у контексті євроінтеграції залишається мало розробленим і потребує додаткового дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета статті полягає у визначенні перешкод в інвестиційно-інноваційній підтримці маркетингових рішень на

шляху євроінтеграції та формування пропозицій їх подолання з урахуванням особливостей прийняття рішень у державних органах влади.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В Україні багато міст і територіальних громад мають власну маркетингову стратегію [2]. Ураховуючи накопичений досвід конвергенції державного управління та маркетингу [3], вважаємо своєчасною розробку та формування маркетингової стратегії України, що представлятиме собою спільний план дій державних органів влади та бізнес-структур, спрямований на залучення інвестицій, розвиток інноваційної економіки та підвищення конкурентоспроможності України на міжнародному ринку. Базовим компонентом цієї стратегії має бути всебічний розвиток інноваційного сектору, що є ключовим драйвером конкурентоспроможності країни. Прийняття рішень державних органів влади має забезпечувати формування сприятливого інноваційного середовища, підтримку створення та розвиток інноваційних компаній і стартапів. У цьому процесі багато залежить від адекватного прийняття рішень суб'єктами маркетингової стратегії України. Ними, на наш погляд, являються державні органи влади що, з одного боку, регулюють інвестиційну діяльність в Україні, а з іншого боку, здійснюють діяльність в інноваційному секторі (табл. 1).

Прийняття рішень про інновації та інвестування повинно базуватися на ретельному аналізі та дослідженні ринкових потреб та можливостей, оцінці ризиків та потенційних прибутків, розумному збалансованому підході до вибору проєктів. Разом із цими спільними напрямками, процеси прийняття рішень у сферах інвестування та інновацій мають свої особливості та вимагають різних етапів. Так, у сфері інвестування, перед прийняттям рішення про інвестування у конкретний проєкт, інвестор повинен провести ретельний аналіз інвестиційної пропозиції, визначити ризики та потенційні перешкоди для його успішної реалізації. Для цього інвестор повинен оцінити фінансові показники проєкту, його конкурентоспроможність на ринку, можливість залучення додаткових інвестицій та рівень ризику. У сфері інновацій, процес прийняття рішень більш складний, оскільки інноваційний проєкт може мати невідому ринкову цінність та зустрічатися зі значними технічними та соціальними викликами. Перед прийняттям рішення про розробку та впровадження інновації, необхідно провести ретельний аналіз потреб ринку та технічних можливостей, оцінити можливість отримання патентів, визначити потенційну прибутковість проєкту та його вплив на соціальну сферу [4]. З позиції державного управління це вказує на необхідність належної підготовки та проведення експертизи інноваційних проєктів, щоб забезпечити їх відповідність стандартам та законодавству; потрібна ефективна комунікація між різними державними органа-

Таблиця 1. Суб'єкти маркетингової стратегії України

Назва державного органу влади	Сфера відповідальності
Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України	Відповідає за формування та реалізацію державної політики у сфері інвестиційного клімату, залучення іноземних інвестицій, розвиток інвестиційної діяльності в Україні, захист прав інвесторів та розвиток інноваційної економіки
Міністерство цифрової трансформації України	Займається реалізацією державної політики у сфері інформаційних технологій, цифрових інновацій та електронного урядування
Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку	Відповідає за регулювання та нагляд за фондовим ринком України, захист інвесторів, забезпечення прозорості ринку цінних паперів та розвиток ринку капіталу
Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва	Відповідає за регулювання ринку підприємництва, забезпечення розвитку малого та середнього бізнесу, а також сприяння інвестиційній діяльності в Україні
Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг	Відповідає за регулювання ринків фінансових послуг, захист прав споживачів та інвесторів, контроль за дотриманням законодавства в сфері фінансових послуг
Державне агентство з питань науки, інновацій та інформаційних технологій	Забезпечує реалізацію державної політики в галузі науки та інновацій
Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження	Відповідає за розвиток енергоефективних технологій та забезпечення енергозбереження
Державна служба з лікарських засобів та контролю за наркотиками	Відповідає за регулювання та контроль якості лікарських засобів, в тому числі й інноваційних

Джерело: сформовано авторами.

ми та зацікавленими сторонами, щоб забезпечити належну координацію та підтримку проєктів інновацій.

Слід підкреслити, що Україна має позитивний досвід реалізації державних інноваційних проєктів, серед яких:

— державна програма "Дія" — широкомасштабний проєкт, метою якого є створення в Україні електронного державного управління та надання послуг он-лайн. Програма передбачає впровадження багатьох інноваційних технологій, таких як цифровий ідентифікатор, електронні сервіси, електронна пошта, електронний підпис тощо. "Дія" містить широкий спектр заходів для поліпшення бізнес-клімату в Україні, зокрема введення "єдиного вікна" для бізнесу, спрощення реєстрації та ліцензування, запровадження електронних сервісів тощо [5]. Це може зробити Україну більш привабливою для іноземних інвесторів та сприяти європейській інтеграції країни;

— проєкт "Український суперкомп'ютер" — має на меті підвищення наукового та технічного потенціалу України, а також сприяння розвитку високотехнологічних галузей. Він може сприяти європейській інтеграції України з кількох причин. По-перше, реалізація проєкту дозволить Україні стати частиною світового інформаційного простору, що є важливою складовою європейської інтеграції. Суперкомп'ютер буде здатний працювати з великою кількістю даних і виконувати складні обчислення, що може бути використано в багатьох галузях, включаючи науку, технології, медицину та інженерію. По-друге, проєкт може привернути іноземні інвестиції в Україну, що також є важливою складовою європейської інтеграції. Розробка та реалізація суперкомп'ютера можуть вимагати значних інвестицій, але це може призвести до створення нових робочих місць, розвитку високотехнологічних компаній та залучення іноземних партнерів. По-третє, проєкт може допомогти Україні покращити свої наукові та технологічні досягнення та сприяти її участі в міжнародних наукових про-

грамах. Це може збільшити шанси України на отримання грантів та інших форм підтримки для реалізації дослідницьких проєктів, що також є важливим елементом європейської інтеграції [6];

— проєкт "Прозорість та підзвітність у державному управлінні" має на меті покращення прозорості та підзвітності у діяльності державних органів. Проєкт включає в себе розробку відкритих даних, запровадження систем електронного документообігу та відкритих закупівель, а також впровадження інших інноваційних рішень. Забезпечення прозорості та підзвітності державних органів є важливим елементом реформування публічного управління відповідно до європейських стандартів. Проєкт допоможе підвищити довіру громадян до державних органів та установ, що сприятиме їх ефективній роботі та залученню інвестицій в Україну. Додатково, проєкт допоможе зменшити ризик корупції та зловживання владою, що є одним з головних бар'єрів на шляху до європейської інтеграції [7];

— проєкт "Електронний паспорт громадянина України" має на меті спрощення процедури ідентифікації громадян та забезпечення безпеки електронних операцій. Електронний паспорт може сприяти забезпеченню безпеки в Інтернеті, підвищенню рівня захисту особистих даних громадян та протидії кіберзлочинності, що є важливим кроком у відповідності з європейськими стандартами з охорони персональних даних, які є необхідними для європейської інтеграції [8]. Крім того, електронний паспорт може сприяти зручності та швидкості взаємодії громадян з державними органами, що також є важливим аспектом європейської інтеграції. Наприклад, з його допомогою можна буде здійснювати онлайн-комунікацію з державними органами та здійснювати електронні перекази, що дозволить уникнути черг та скоротити час очікування;

— проєкт "Smart City" — це проєкт з метою створення "розумного" міста, який передбачає впровадження різних інноваційних технологій у міському середовищі, таких як "розумний" транспорт, "розумні" будинки, енергоефективність, відкриті дані, електронні сервіси та інше. У межах проєкту "Smart City" в Україні вже реалізовані такі інноваційні проєкти, як "Електронний квиток" в громадському транспорті, "Розумні ліхтарі" для економії електроенергії, "Електронна декларація" для місцевої влади тощо. У результаті впровадження проєкту "Smart City" Україна може підвищити рівень життя громадян, забезпечити ефективніше використання ресурсів та зробити міста більш привабливими для інвесторів. Це може сприяти пришвидшенню європейської інтеграції України, оскільки Європейський Союз активно підтримує інноваційні проєкти та сприяє розвитку "розумних" міст у своїх країнах-членах. Тому, якщо Україна впровадить "Smart City" на високому рівні, то це може стати додатковою точкою зростання для співпраці з ЄС. Крім того, реалізація даного проєкту може сприяти зміцненню співпраці між містами України та країнами ЄС. Наприклад, у рамках такої співпраці можуть здійснюватися обміни досвідом та технологіями, що сприятиме подальшому розвитку "розумних" міст. "Smart City" може стати важливим кроком у напрямку реалізації Європейської стратегії "Green Deal" в Україні. Згідно з цією стратегією, ЄС планує до 2050 р. стати першою кліматично-нейтральною економікою.

Розумне місто може допомогти Україні виконати ці цілі шляхом упровадження енергоефективних та екологічно чистих технологій [9];

— проєкт "Е-медична карта" — його метою є створення єдиного електронного медичного дос'є для кожного пацієнта в Україні; він передбачає впровадження електронної системи обліку медичних послуг, обміну даними між лікарями, забезпечення безпеки та конфіденційності даних пацієнтів [10]. Відомо, що одним із головних принципів європейської інтеграції є підвищення якості медичної допомоги та забезпечення доступу до неї для всіх громадян без винятку. У цьому контексті "Е-медична карта" може допомогти Україні підвищити якість медичної допомоги та забезпечити більш швидкий та зручний доступ до неї для громадян. Крім того, у відносинах між Україною та Європейським Союзом дуже важливим є вільний рух людей, товарів та послуг, а "Е-медична карта" може стати важливим елементом, який сприятиме зручному та швидкому отриманню медичної допомоги громадянами України, що перебувають на території країн-членів ЄС. Також, "Е-медична карта" може стати важливим інструментом для забезпечення взаємодії між медичними закладами України та ЄС. Наприклад, в рамках співпраці можуть здійснюватися обміни медичним досвідом та передовими технологіями, що допоможе Україні підвищити якість медичної допомоги та наблизитися до стандартів, що діють у країнах ЄС;

— проєкт "ProZorro" — його метою є створення єдиного електронного майданчика для державних закупівель в Україні; він має на меті забезпечення прозорості та конкуренції в закупівельній сфері, а також ефективного використання державних коштів. Відомо, що одним з основних принципів європейської інтеграції є підвищення ефективності державного управління та забезпечення транспарентності в усіх сферах [11]. У цьому контексті "ProZorro" може допомогти Україні забезпечити ефективність державних закупівель та забезпечити їх транспарентність, що є важливим елементом у взаєминах з Європейським Союзом. Забезпечення транспарентності та ефективності державних закупівель, своєю чергою, може допомогти покращити бізнес-клімат та забезпечити більші можливості для іноземних інвесторів. Крім того, відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, Україна повинна забезпечити відповідність своїх законів та стандартів європейським нормам та правилам. Тож "ProZorro" може стати важливим інструментом для узгодження українських законів та стандартів з європейськими, що сприятиме процесу європейської інтеграції.

Важливо також указати, що в Україні є приклад успішного інноваційного проєкту, який сприяє європейській інтеграції — це створення платформи для розробки інноваційної економіки, інвестицій та бізнесу "iHUB". Цей стартап-інкубатор надає підтримку стартапам та молодим підприємцям у розробці та впровадженні інноваційних проєктів. За даними компанії, наразі понад 80 стартапів пройшли акселераційні програми на платформі "iHUB". Загалом же, платформа налічує понад 1000 зареєстрованих підприємств та стартапів, які шукають інвестиції та розвиток. За перший рік роботи платформа привернула понад \$30 млн інвестицій в українські стартапи. Це одним прикладом інноваційного

проєкту, який сприяє європейській інтеграції України являється розробка мобільного додатку для реєстрації електромобілів та забезпечення їхньої зарядки "EVIM". Він дозволяє користувачам швидко та зручно знайти ближчі зарядні станції для електромобілів та замовити послуги зарядки. Цей проєкт реалізували в рамках програми EU4Energy, що фінансується Європейським Союзом. У 2019 р. додаток став переможцем конкурсу "Найкращий мобільний додаток для громадського транспорту" на міжнародному форумі "Київ Smart City". За даними створених розробниками додатку, використання електромобілів в Україні допоможе зменшити залежність від імпорту нафти та зменшити викиди вуглецю на 2,2 млн тонн за 10 років [12].

Вищенаведені приклади наочно ілюструють достатній потенціал України для пришвидшення євроінтеграційних процесів за допомогою активізації інноваційного сектору. Проте окреслене неможливе без активного інвестування. У той же час, мають місце перепони для розвитку України належним чином у галузі інвестицій та інновацій. Найперше у цьому контексті, на що слід звернути увагу — це неефективне прийняття рішень через недостатньо налагоджену організаційну взаємодію. Зокрема, не рідко державні органи, які займаються регулюванням інноваційного сектору, і органи, які регулюють інвестиційну діяльність, не мають достатньої координації своїх дій. Це може призводити до дублювання рішень, або навіть до протиріччя між заходами, що реалізуються цими органами. Деякі програми державної підтримки інновацій спрямовані на розвиток малих та середніх компаній, але недостатньо уваги приділяється їх інтеграції з інвестиційними проєктами. Відтак більші інвестиції спрямовуються на великі корпорації, а не на малі і середні компанії, які можуть мати більший потенціал для інновацій. Українські стартапи також стикаються з проблемами при залученні інвестицій з боку зарубіжних інвесторів через недостатню співпрацю між відповідними державними органами. Ще однією перепорою є проблеми в реєстрації інноваційних компаній. В Україні цей процес часто супроводжується великою кількістю бюрократичних перешкод, що зменшує інтерес інвесторів до інноваційного сектору та знижує конкурентоздатність українських інноваційних компаній. Україна має складну процедуру отримання дозволів та реєстрації для створення нових інноваційних компаній, що призводить до великих витрат на час та гроші, що знижує мотивацію для створення нових інноваційних проєктів.

Непоодинокими є випадки, коли державні органи не можуть забезпечити ефективного контролю за використанням коштів, виділених на розвиток інноваційного сектору, що призводить до зловживань і неефективного використання бюджетних коштів. Окремі державні органи можуть не надавати достатньої кількості інформації щодо інноваційного сектору та інвестиційної діяльності, що, своєю чергою, ускладнює співпрацю між різними зацікавленими сторонами і може обмежувати потенційний розвиток інноваційного сектору. Крім того, значним недоліком є неефективне використання існую-

Таблиця 2. Упущення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 р.

Упущення	Основний зміст
Недостатня конкретність цілей та завдань	Документ містить загальні цілі та завдання, такі як «створення інноваційної економіки» та «підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку». Однак, не вказується, як саме ці цілі будуть досягнуті, та які конкретні заходи будуть прийняті для їх досягнення.
Недостатня увага до розвитку інфраструктури	Документ містить незначну кількість заходів, що спрямовані на розвиток необхідної інфраструктури для реалізації інноваційних проєктів, таких як інкубатори інноваційних компаній, технопарки та інші підтримуючі структури. Це може стати перешкодою для розвитку інноваційної сфери в Україні.
Недостатня увага до розвитку людських ресурсів	Документ не містить чітких заходів щодо підвищення кваліфікації та підготовки фахівців в інноваційній сфері. Розвиток людських ресурсів є важливим елементом розвитку інноваційної сфери, і без цього можуть виникнути проблеми з реалізацією інноваційних проєктів.
Недостатня увага до створення сприятливого бізнес-середовища	Документ містить обіцянки щодо спрощення законодавства та зменшення адміністративних бар'єрів для інноваційних компаній. Однак, не передбачається реальних заходів щодо розвитку сприятливого бізнес-середовища, що може затримати розвиток інноваційної сфери.
Недостатня увага до залучення міжнародного досвіду	Документ не містить заходів щодо залучення міжнародних партнерів та використання міжнародного досвіду в інноваційній сфері. Це може призвести до того, що Україна буде відстаючою в глобальних інноваційних процесах.

Джерело: [13].

чих інструментів регулювання інвестиційної діяльності. Так, державна програма пільгового кредитування інноваційних компаній, що діє в Україні, має значний потенціал для підтримки інноваційних проєктів, але не завжди використовується належним чином через бюрократичні процедури та відсутність підходів до оцінки ризиків. Зазначене затримує розвиток інноваційного сектору в Україні та зменшує його конкурентоспроможність на міжнародному ринку.

Зміни в правовому середовищі також сильно впливають на інноваційну сферу та інвестиційну діяльність. Часто відбувається так, що зміни законодавства здійснюються без достатнього просування, внесення пропозицій та досліджень. Це може призвести до того, що окремі інвестори не будуть розглядати Україну як потенційну країну для інвестицій.

Зауважимо, що Кабінетом Міністрів України в липні 2019 р. схвалена Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 р. передбачає розвиток інноваційної сфери в Україні наступних 10 років. Загалом, документ містить важливі положення та цілі, які спрямовані на розвиток інноваційної сфери в Україні, такі як створення інноваційних кластерів, розвиток інноваційних технологій та залучення інвестицій в інноваційну сферу. Проте, документ також має ряд упущень (табл. 2).

У своїй сукупності, упущення на різних етапах прийняття рішень в інноваційно-інвестиційній сфері державного регулювання породжують ряд нових проблем:

— низький рівень фінансування. Україна виділяє менше коштів на науково-дослідні роботи та інновації, ніж більшість країн світу. Такий стан призводить до недостатнього розвитку інноваційної інфраструктури та відставання від інших країн. Згідно з даними Всесвітньої організації інтелектуальної власності за 2020 р., Украї-

Таблиця 3. Окремі показники рівня інтелектуальної власності України, Японії та США, 2020 р.

Найменування показника	Значення показника		
	Україна	Японія	США
Кількість поданих заявок на отримання патентів	2 092	304 408	682 776
Кількість зареєстрованих торгових марок	48 720	84 495	678 802
Кількість поданих заявок на реєстрацію авторських прав	12 037	83 881	587 047

Джерело: [14].

на посідає 65 місце з 131 країни у рейтингу Глобального індексу інновацій, який відображає інноваційний потенціал країн світу. Україна має середній рівень розвитку інноваційної сфери у порівнянні з іншими країнами. Щодо сум фінансування, то в 2021 р. Україна залучила приблизно \$390 млн інвестицій у сферу інновацій, що є значним покращенням порівняно з попередніми роками. Однак, у порівнянні з розвиненими країнами, такими як США, Китай, Японія та Європейський союз, ця сума залишається досить низькою. Наприклад, у 2020 р. США залучили близько \$150 млрд інвестицій у сферу інновацій, Європейський союз — \$97 млрд, Китай — \$52 млрд, Японія — \$16 млрд;

— низький рівень інтелектуальної власності. Зазначене призводить до того, що інноваційні компанії не отримують достатньої захисту своїх інтелектуальних прав. Це може призвести до втрати інноваційного потенціалу та відставання від інших країн. Так, у 2021 р. за Індексом глобальної інноваційної діяльності Україна посіла 50 місце серед 132 країн, які брали участь у рейтингу. У той же час, США та Японія займають високі позиції в рейтингу і займають відповідно 6 та 12 місця. За показниками, наведеними у табл. 3 можна зробити висновок, що рівень інтелектуальної власності в Україні у порівнянні з зарубіжними країнами значно нижчий. Не дивлячись на те, що ці показники не є єдиними і мають свої особливості та обмеження, розрив між країнами колосальний (табл. 3).

— відсутність підтримки з боку держави для розвитку інноваційного сектору. Це призводить до того, що інноваційні компанії не мають достатньої не тільки фінансової, але й наукової та технічної підтримки від держави, що ускладнює їх розвиток та конкурентоспроможність;

— відсутність ефективної системи комерціалізації технологій, яка б дозволяла перетворювати результати науково-дослідних робіт у конкурентоздатні продукти та послуги. Такий стан призводить до того, що багато інноваційних проєктів не можуть бути успішно запущені на ринок та стати прибутковими. Натомість, в країнах ЄС існує велика кількість інституцій, які допомагають стартапам та молодим компаніям розвивати та комерціалізувати свої інноваційні ідеї, діє система державних та європейських грантів для підтримки наукових досліджень та інновацій;

— недостатнє використання потенціалу молоді. Україна не використовує повний потенціал своїх молодих людей у розвитку інноваційної сфери [15]. Багато молодих людей залишають країну через недостатню кількість можливостей для кар'єрного зростання та розвитку.

Отже, недоліки взаємозв'язку між державними органами влади в Україні у сфері інноваційно-інвестиційного сектору виявляються в недостатній співпраці, бюрократичних перешкодах, неефективному контролі за використанням коштів та інших проблемах.

Для ефективного розвитку інноваційного сектору в Україні необхідно, насамперед, покращити координацію дій між державними органами влади, забезпечити використання існуючих інструментів регулювання інвестиційної діяльності та розробити нові підходи до підтримки інноваційних проєктів. Для того, щоб інновації та інвестиції стали повноцінним компонентом маркетингової стратегії України по-

трібно покращити процес прийняття рішень у відповідних державних органах влади. Адже, щоб ставити перед собою амбітні цілі та ініціювати нові проєкти, необхідно створити екосистему, яка б підтримувала інновації. Сприятиме цьому створення стартап-інкубаторів, асоціацій з інноваційної діяльності, конференцій та інших подій, що збирають інноваторів разом. Державні органи влади мають регулярно спілкуватися з громадськістю та вислуховувати їхні погляди та думки, що бути забезпечено шляхом відкритих дебатів, опитувань, фокус-груп та інших механізмів залучення громадськості до процесу прийняття рішень. Сучасні технології можуть допомогти у цьому процесі. Наприклад, застосування штучного інтелекту для обробки великих обсягів даних, аналітики даних тощо. Державні органи влади мають підтримувати інноваційні проєкти, які можуть стати драйвером економічного зростання та покращення якості життя в країні. З цієї метою потрібно забезпечити надання фінансової та іншої підтримки, зокрема доступу до ринків, надання консультацій з бізнес-планування та розвитку бізнесу, а також укладання партнерських угод з приватними компаніями, що зацікавлені у розвитку нових технологій. Для того, щоб довіра до державних органів влади була на високому рівні, необхідно забезпечити відкритість та прозорість у прийнятті рішень. Зазначене може бути забезпечено шляхом публікації інформації про прийняті рішення та їх обґрунтування, забезпечення доступу до відкритих даних та розповсюдження інформації через соціальні мережі та інші канали комунікації. Участь громадських організацій та експертів може значно поліпшити процес прийняття рішень у державних органах влади. Тому важливо створити механізми їх залучення до процесу прийняття рішень, таких як консультативні ради, робочі групи та інші.

Пропоновані рекомендації можуть допомогти покращити процес прийняття маркетингових рішень в державних органах влади та активізувати інноваційну діяльність в Україні. Важливо звернути увагу на кожен з цих аспектів, адже тільки в комплексі вони зможуть позитивно вплинути на ефективність прийняття рішень та інноваційний розвиток країни.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Процес прийняття рішень у сфері інновацій, зазвичай, є більш складним та вимагає більш детального аналізу та експертизи порівняно з процесом прийняття рішень у сфері інвестицій. Це пов'язано з тим, що інновації передбачають впровадження нових технологій, продуктів або послуг, що може мати значний вплив на господарську діяльність, соціальну сферу, довкілля тощо. Тому актуалізується необхідність ефективної комунікації між різними державними органами та зацікавленими сторонами, задля забез-

печення належної координації та підтримки інноваційних проєктів. Для державного управління важливо мати належний законодавчий та регуляторний фреймворк, який би сприяв розвитку інноваційної діяльності в країні та забезпечував відповідний рівень захисту інтелектуальної власності та безпеки відповідних процесів. Визначені й інші необхідні аспекти для активізації інноваційного потенціалу країни, який, як показано у статті, в Україні присутній. Проте виявлено ряд суттєвих упущень, серед яких недостатня скоординованість між окремими державними органами влади у сфері інноваційно-інвестиційного сектору, бюрократичні перепони, неефективний контроль за використанням коштів, недостатнє фінансування інновацій, низький рівень інтелектуальної власності та інші проблеми. Для їх вирішення сформульовано ряд пропозицій, зокрема: створення цілісної екосистеми підтримки інновацій, відкритий діалог з громадськістю, використання новітніх технологій, підтримка інноваційних проєктів, відкритість та прозорість у прийнятті рішень, розвиток громадських консультативних органів. Напрямок подальших досліджень є формування цілісної маркетингової стратегії України з урахуванням такого компоненту як інновації та інвестиції.

Література:

1. Писаренко Т. В., Кваша Т. К., Рожкова Л. В., Коваленко О. В. Інноваційна діяльність в Україні у 2019 році: науково-аналітична доповідь. К: УкрІНТЕІ, 2020. 45 с.
2. Проєкт міжнародної технічної допомоги "Партнерство для розвитку міст": Маркетингові стратегії. URL: <http://pleddg.org.ua/ua/marketingovi-strategii/>
3. Ромат Є. В., Гавриличко Ю. В. Маркетинг у публічному управлінні: монографія. Київ: Київ. нац. торг. — екон. ун-т, 2018. 288 с.
4. Гуторов А. І., Гуторова О. А. Інвестиційні рішення: сутність, методи обґрунтування та правила прийняття. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія "Економічні науки". 2021. № 2. Т. 2. С. 91—104.
5. Національний проєкт "Дія". 2023. URL: <https://business.diia.gov.ua>
6. Рейтинг суперкомп'ютерів 2022: найпотужніші та просто цікаві. URL: <https://itc.ua/ua/articles/rejting-superkompyuteriv-2022-najpotuzhnishi-ta-prosto-czikavi/>
7. Проєкт "Прозорість та підзвітність" (TAPAS). 2022. URL: <https://tapas.org.ua/pro-proekt/>
8. Електронні паспорти у Дії: Уряд ухвалив постанову. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/elektronni-pasporti-u-diyi-uryad-shvaliv-postanovu>
9. SMART CITY: технології "розумного міста" та їх цільове призначення. 2021. URL: <https://eukraine.org.ua/ua/news/smart-city-tehnologiyi-rozumnogomista-ta-yih-cilove-priznachennya>
10. Проєкт "Е-медична карта". 2022. URL: https://medics.ua/for_patients
11. Проєкт "ProZorro". 2023. URL: <https://prozorro.gov.ua>
12. Платформа "iHUB". 2023. URL: <https://ihub.ua>
13. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: розпорядження КМУ від 10 липня 2019 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-p#Text>
14. Андрощук Г. Світові показники діяльності у галузі інтелектуальної власності у 2020 р. Юридична газета он-лайн. 2020. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/svitovi-pokazniki-diyalnosti-u-galuzi-intelektualnoyi-vlasnosti-u-2020-r.html>
15. Adamenko M., Mishchuk I., Zinchenko O. Economic security and innovation activity of personnel — determinants of sustainable development of enterprises. E3S Web of Conferences, 2020. 166. 13009. URL: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202016613009>

References:

1. Pysarenko, T.V. Kvasha, T.K. Rozhkova, L.V. and Kovalenko, O.V. (2020), *Innovatsijna diial'nist' v Ukraini u 2019 rotsi: naukovo-analitychna dopovid'* [Innovative activity in Ukraine in 2019: scientific and analytical report], UkrІNTEI, Kyiv, Ukraine.
2. PLEDDG (2024), "International technical assistance project "Partnership for the development of cities": Marketing strategies", available at: <http://pleddg.org.ua/ua/marketingovi-strategii/> (Accessed 15 March 2024).
3. Romat, Ye.V. and Havrylecho, Yu.V. (2018), *Marketynh u publichnomu upravlinni* [Marketing in public administration], Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine.
4. Hutorov, A.I. and Hutorova, O.A. (2021), "Investment decisions: essence, methods of substantiation and rules of acceptance", *Visnyk KhNAU im. V.V. Dokuchaieva. Seriya "Ekonomichni nauky"*, vol. 2, no. 2, pp. 91—104.
5. Diia (2023), available at: <https://business.diia.gov.ua> (Accessed 15 March 2024).
6. Piatkovskiy, Yu (2022), "Rating of supercomputers 2022: the most powerful and simply interesting", available at: <https://itc.ua/ua/articles/rejting-superkompyuteriv-2022-najpotuzhnishi-ta-prosto-czikavi/> (Accessed 15 March 2024).
7. TAPAS (2022), available at: <https://tapas.org.ua/pro-proekt/> (Accessed 15 March 2024).
8. Government portal (2020), "Electronic passports in action: The government has adopted a resolution", available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/elektronni-pasporti-u-diyi-uryad-shvaliv-postanovu> (Accessed 15 March 2024).
9. E-Ukraine (2021), "SMART CITY: "smart city" technologies and their purpose", available at: <https://eukraine.org.ua/ua/news/smart-city-tehnologiyi-rozumnogomista-ta-yih-cilove-priznachennya> (Accessed 15 March 2024).
10. E-medical card (2022), available at: https://medics.ua/for_patients (Accessed 15 March 2024).
11. ProZorro (2023), available at: <https://prozorro.gov.ua> (Accessed 15 March 2024).
12. iHUB (2023), available at: <https://ihub.ua> (Accessed 15 March 2024).
13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019), Resolution "On the approval of the Strategy for the development of the sphere of innovative activity for the period up to 2030", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-r#Text> (Accessed 15 March 2024).
14. Androschuk, H. (2020), "Global indicators of activity in the field of intellectual property in 2020", available at: <https://yur-gazeta.com/golovna/svitovi-pokazniki-diyalnosti-u-galuzi-intelektualnoyi-vlasnosti-u-2020-r.html> (Accessed 15 March 2024).
15. Adamenko, M. Mishchuk, I. and Zinchenko, O. (2020), "Economic security and innovation activity of personnel — determinants of sustainable development of enterprises", *E3S Web of Conferences*. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202016613009>

Стаття надійшла до редакції 27.03.2024 р.